

És una veritat que tots saben que lo peix comença a pudir sempre del cap, també se si tracta de una veritat més... moral que no real, vist que la part que més veloçment se deteriora són, en els peixos com en tots els altres organismes, les entranyes, que, això si, en el peix són immediatament confiants amb el cap o, si solem, comencen ja a dins del cap.

Això dóna la impressió, en qualqui manera real i justificada, que qui treu olor és precisament el cap.

Aquesta realitat ha donat vida a la creació de aquesta manera de diure i a aquesta expressió.

Una metàfora que, naturalment i immediatament, ha posat en evidència les altres veritats, lligades a la figura, als significats reals i simbòlics del cap, a començar de aquells més intuïtius i universals: de cap com ment, cap com personalització de qui comana, que és a cap a una institució o de qualsevol altra cosa, com per, portar altres exemples, cap de família, cap guàrdia, fins a arribar a les figures i als organismes més alts o institucionals, com cap de govern i etc...etc..

I de fet, l'experiència mos diu i mos confirma que quan u de aqueixos organismes, de aqueixes institucions o associacions, caminen o se comporten malament és perquè “*el peix pudi del cap*” és a diure que hi qualqui cosa que no funciona bé en qui comana i, també segons la opinió comuna, quan hi ha coses que vanen mal, quasi sempre és culpa de qui comana, perquè no fat tot el que tenia de fer o perquè, encara més freqüentment ha curat els sous interessos o ha donat mals exemples.

Quan un pare de família que en lloc de donar una bona educació als fills dóna mals exemples, les persones que coneixen la família

la primera cosa que diuen és precisament “Lo peix pudi del cap...” o utilitzant altres locucions o maneres de diure: “... con vols que creixin los fills?” o “Tal i qual al pare”, com diu el vell proverbi llatí (qualis pater talis filius). D'altra part los vells exprimiven el mateix concepte i la mateixa veritat també amb una altra locució o manera de diure: “*de una mata de card no pot creixi un arbre de cariasa (cirera)*”.

Que “*el peix pudi del cap*” és una d'aquelles maneres de diure que podem aplicar en numerosíssimes situacions. Així com havem portat l'exemple de la família, podem adaptar-la a altres situacions de treball, socials, polítiques, econòmiques. I de fet de situacions que il·lustren o confirmen la validitat i l'actualitat de aquesta manera de diure ne podem trobar i citar una infinitat.

I si solament nos volem fermar a l'àmbit de les institucions, de les més normals i anònimes fins a les les altes i públiques, és suficient que donem una ullada a la crònica, per mos donar compte per on sem anant, i per com de dia sen anant i pitjorant. Teòricament en l'àmbit de les institucions, més en alt anem i més alt tengueriva de ésser l'òblig a un comportament correcte, a la moralitat, a l'honestat i a donar bon exemple. Mentre assistim a vergonyosos comportaments que les cròniques dels diaris i la televisió mos proposen cada dia, amb la exhibició de personatges pels quals la paraula vergonya no té més algun significat. I conseqüentment assistim a una proliferació de aquestos comportaments que sovint la gent, després que els ha criticats, després té la tendència a legitimar-los i a fer-los propis. I així podem veure tot allò que succeeix en giro pel

món, i és fàcil constatar i veure tantes maneres de fer i numerosos costums que una volta escandalitzaven l'opinió pública i ara la gent són no sols no hi fa quasi més cas, sinó que ne fa pròpies regles de vida, perquè l'han vist dels grans i dels potents, perquè l'exemple ve de l'alt, precisament perquè “*lo peix comença a pudir sempre del cap*”.

Quantes voltes no veiem que els mals comportament dels dependents de qualsevol treball, són estats “socialment” legitimats perquè vistos practicats dels responsables, per exemple de aquella fàbrica o de aquella empresa?

Vull acabar amb una citació de Ciceró: Qui rei publicae praefuturi sunt, utilitatem civium sic tueantur, ut, quaecumque agunt, ad eam referant, oblit commodorum suorum. (Tots los que són destinats a governar la cosa pública tenen de tutelar els interessos dels ciutadans seguint aqueixa norma: qualsevol cosa facin, li dediquin tota la passió, deixant los interessos personals).

Vito Loy